

Stanisław Tokarski

"Czy ojciec jest jeszcze potrzebny? : psychoterapia w obliczu przemian struktury rodziny"

Studia Psychologica nr 7, 407-409

2007

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STANISŁAW TOKARSKI
Uniwersytet Kardynała Stefana Wyszyńskiego

CZY OJCIEC JEST JESZCZE POTRZEBNY? - PSYCHOTERAPIA W OBLICZU PRZEMIAN STRUKTURY RODZINY

W dniach 14-15 października 2006 r. w Krakowskiej Szkole Wyższej im. A. Frycza Modrzewskiego odbyła się zorganizowana przez Polską Federację Psychoterapii, Wydział Nauk o Rodzinie (KSW), Fundację Tabu, Polskie Towarzystwo Terapii Krótkoterminowej, Polskie Towarzystwo Somatoterapii i Instytut Terapii Gestalt pod honorowym patronatem Prezydenta Krakowa (prof. J. Majchrowskiego) pierwsza konferencja naukowa *Czy ojciec jest jeszcze potrzebny? – psychoterapia w obliczu przemian struktury rodziny*.

Polska Federacja Psychoterapii (PFP) powstała w grudniu 2004 r. Celem Federacji jest promowanie psychoterapii dla dobra publicznego i reprezentowanie psychoterapeutów polskich w kraju oraz na forum międzynarodowy. Zrzesza ona ponad 1100 psychoterapeutów – przez członkostwo organizacyjne – 21 organizacji zrzeszonych działających w obszarze psychoterapii oraz członkostwo indywidualne. Opierając się w swych działaniach na Strasburskiej Deklaracji Psychoterapii, PFP uznaje zawód psychoterapeuty za autonomiczny oraz stanowi platformę dyskusji i działania otwartą dla psychoterapeutów wszystkich nurtów i kierunków psychoterapii uznanych przez WHO (www.pfp.org.pl). Psychoterapię rozumie się jako proces zamierzonego oddziaływania na pacjenta środkami psychologicznymi, którego celem jest: leczenie zaburzeń psychicznych, pomoc w rozwiązywaniu problemów emocjonalnych, pomoc w trudnych sytuacjach życiowych oraz rozwój osobowości. Badania Światowej Organizacji Zdrowia wykazują, że w każdym społeczeństwie jest ok. 10-15% osób z poważnymi trudnościami i zaburzeniami psychicznymi. Polska Federacja Psychoterapii podejmuje tematykę dotyczącą rozległą i różnorodną grupę pacjentów. Znaczącą zarówno dla pacjentów, konsumentów psychoterapii, jak i dla środowiska profesjonalnego.

Jesteśmy świadkami zachodzących przemian społecznych dotyczących również rodziny. Zmieniają się jej formy, trwałość, wielkość, zmieniają się tradycyjne role. Jedną z tych zmian jest z jednej strony wzmocnienie roli kobiety i matki, z drugiej zaś osłabienie znaczenia ojca. Śmierć ojca, fizyczny jego brak, ojciec nieznan, separacja dzieci od ojca na skutek decyzji sądu lub działania matki, odrzucenie ojca żyjącego – każda z tych okoliczności odciska piętno na dalszym życiu. Jakie problemy i zaburzenia w praktyce klinicznej są powiązane z brakiem ojca? Psychoterapeuci pracujący w placówkach służby zdrowia, w placówkach oświatowych, w gabinetach prywatnych, są specjalistami, którzy zarówno diagnozują, jak i proponują pomoc osobom dotkniętym skutkami braku ojca. Jak w terapii indywidualnej, grupowej i rodzinnej można pomóc tym, którzy niekiedy całe życie ponoszą konsekwencje tego braku? Co mają do zaoferowania psychoterapeutki a co psychoterapeuci? Jakie są doświadczenia tych, którzy pomagają, i tych, którzy szukają pomocy? Celem konferencji była refleksja, wymiana myśli i doświadczeń, między psychoterapeutami

różnych modalności, na temat: Jak, z perspektywy współczesnej psychoterapii, wpływa brak lub niedostatek ojca na występowanie zaburzeń i ich dynamikę oraz jakie są możliwości interwencji psychoterapeutycznej i jej ograniczenia. Celem była również integracja środowiska wokół realnych zadań, z jakimi się spotyka, wobec najważniejszego celu, jakim jest dobro pacjentów.

W programie konferencji znalazły się prezentacje i sesje warsztatowe. Otworzyła ją prektor KSW, prof. dr hab. Barbara Stoczewska. Pierwsza sesja plenarna (prowadzona przez prof. dr hab. Grażynę Makiełło-Jarżę, prof. dr Małgorzatę Leśniak, prof. dr. n. med. Aleksandra Filz, mgr Katarzynę Węglom-Makuch) zawierała prezentację Wydziału Nauk o Rodzinie Krakowskiej Szkoły Wyższej – prof. Grażyna Makiełło-Jarża (na szczególną uwagę zasługuje wyjątkowość wydziału ukierunkowanego na działalność badawczo-dydaktyczną dotyczącą rodziny zarówno w skali naszego kraju jak i Europy); wykład programowy: *Terapia psychodynamiczna i Gestalt* – prof. Aleksander Filz, prezydent European Association for Psychotherapy, następnie przedłożenia: *Powrót taty, czyli ojcostwo w narracjach autobiograficznych leczących się alkoholików-oraz ich dzieci* – mgr Dorota Dyjakon; *Uzależnienie od alkoholu w dorosłym życiu a relacje z ojcem w dzieciństwie: próba ukazania związku* – mgr Damian Zdrada; *Ojciec czy mąż – dramatyczne wybory w sytuacji rozpoznania nowotworu u kobiety w ciąży* – mgr Alicja Heyda; *Nieobecni ojcowie też wspierają – rodzina w sytuacji choroby nowotworowej dziecka* – mgr Anna Syska-Bielak, mgr Alicja Heyda, dr Magdalena Jarząb, dr Aleksandra Kropińska, dr n. med. Daria Handkiewicz-Junak; *Transcendentalny wymiar ojcostwa* – mgr Małgorzata Chodak.

Następną częścią konferencji były warsztaty, podczas których zaprezentowano: *Syn, ojciec, dziadek – podstawy męskiej seksualności* – mgr Beata Kotoro; *Rozwijanie inteligencji duchowej* – dr Anna Trzcieniecka-Greek; *Kształtowanie się obrazu Boga i jego wpływ na relacje interpersonalne – diagnozowanie obrazu Boga na podstawie rysunku (metoda projekcyjna)* – dr Stanisław Tokarski; *Odnaleźć ojca. Doświadczanie płciowości – warsztat w konwencji Gestalt* – mgr Renata Proca; *Dziecko w rodzinie z ojcem oddalającym się – analiza wybranych genogramów* – mgr Danuta Kadziak-Pasikowska. Innymi warsztatami podczas konferencji były: *W poszukiwaniu ojca – czyli dokąd zmierza leczenie odwykowe* – mgr Damian Zdrada; *Superwizja w podejściu integratywnym* – mgr Milena Karlińska; *Choreoterapia w promocji zdrowia – terapia tańcem adresowana do rodziców i ich najmłodszych dzieci* – mgr Julia Bartnikiewicz; *Społeczne inicjatywy studentów Wydziału Nauk o Rodzinie: prezentacje projektów i badań socjalnych dotyczących pomocy rodzinie* – prof. Małgorzata Leśniak (moderator); *Stomia u syna, ojca, dziadka – poradnictwo i terapia psychologiczno-seksuologiczna* – mgr Beata Kotoro; *Psychoterapia chrześcijańska – doświadczenia Stowarzyszenia Psychologów Chrześcijańskich* – ks. dr Romuald Jaworski; *Grupa Balinta – warsztat połączony z prezentacją* – mgr Jacek Sochacki; *Punkty Konsultacyjne: jak to działa, gdzie i jak pozyskiwać fundusze?* – mgr Ewa Hirsz; *Co znaczy dziś być prawdziwym mężczyzną? – grupy wsparcia dla mężczyzn na przykładzie krakowskiego „Męskiego Kręgu”* – mgr Leszek Zawlocki, mgr Szymon Myalski. Już zapoznając się z zakresem tematycznym prezentowanych warsztatów, można mieć wrażenie może pewnego braku spójności w poruszanej problematyce, lecz świadczy to również o niezmiernym bogactwie procesów, dla których osoba ojca ma znaczenie.

Dalszymi przełożeniami, które składały się na konferencję były: *Portret współczesnego ojca* – mgr Krystyna Waszkowska-Wójcik; *Obraz ojca w rodzinach z różnym typem urazów chronicznych* – dr Agnieszka Widera-Wysoczańska; *Imię Ojca – perspektywa według J. La-*

cana – mgr Alina Henzel-Korzeniowska; *Miejsce ojca w indywidualnej psychoterapii integratywnej* – mgr Milena Karlińska; *Jak kobieta i mężczyzna mogą odnaleźć szczęście w związku* – mgr Andrzej Nehrebecki. Tę sesję plenarną prowadzili: prof. Małgorzata Leśniak, prof. Grażyna Makiello-Jarża, mgr Milena Karlińska.

W niedzielę podczas ostatniej sesji plenarnej na zakończenie konferencji prof. Aleksander Filz, prezydent EAP przedstawił wykład: *Psychoterapia jako potrzeba nowego europejskiego romantyzmu*, podczas którego ukazał, iż istotne cechy romantyzmu europejskiego można odnaleźć, jako nadal obecne, w wielu współczesnych nurtach psychoterapii. Szczególnie docenienie roli uczuć w kształtowaniu się człowieka i jego relacjach. Następnie dokonał wręczenia Europejskich Certyfikatów Psychoterapii (ECP – European Certificate for Psychotherapy) osobom, które podjęły o nie starania i wykazały się odpowiednimi kwalifikacjami. W swoim wystąpieniu: *Obecna sytuacja prawna polskich psychoterapeutów, kierunki zmian i ustawa o zawodzie psychoterapeuty; europejskie certyfikaty psychoterapii (ECP)* mgr Milena Karlińska (w zastępstwie mgr Katarzyny Węglorz-Makuch, prezesa Polskiej Federacji Psychoterapii), w celu wypracowania stanowiska polskich psychoterapeutów dla Ministerstwa Zdrowia, poddała do dyskusji następujące zagadnienia: Prawo do podpisywania kontraktów z NFZ; Idea Rady ds. Psychoterapii przy Ministrze Zdrowia; Jakie placówki i organizacje szkoleniowe mają nadawać certyfikaty oraz ich standardy szkoleniowe i egzaminacyjne? Jak akredytować placówki szkoleniowo-certyfikujące? Wydaje się, iż w zakresie organizacyjnym były to najbardziej aktualne problemy polskich psychoterapeutów.

Mimo iż prezentowana konferencja dotyczy głównie psychoterapeutów, to jednak w moim przekonaniu poruszana przez nią problematyka może zainteresować szerokie grono psychologów. Zważywszy, że około połowa psychologów pracuje w obszarze pomocy psychologiczno-psychoterapeutycznej (42% – psychologowie kliniczni i 11% – psychologowie doradcy – dane z: S.M Kosslyn, R.S. Rosenbeig /2006/. *Psychologia. Mózg, człowiek, świat*. Kraków: Znak). Wydarzenie to nie było wolne od pewnych niedoskonałości, jednak mam nadzieję, że następne konferencje, zapoczątkowane teraz, będą coraz lepiej wpisywać się w tworzenie coraz to doskonalszych form pomocy osobom jej potrzebującym. Nie zauważyłem, żeby ktokolwiek podczas tej konferencji podjął się wprost odpowiedzi na postawione w jej temacie pytanie: Czy ojciec jest jeszcze potrzebny? Czyżby było to zbyt trudne, kontrowersyjne, niemożliwe do jednoznacznego określenia? W moim odczuciu cała konferencja i każda jej część dawała jednoznaczną odpowiedź.